

Mezeiné Rumpf Anita

PTE „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola

mezeinerumpfanita@gmail.com

Nőkép és leánynevelés a dualizmus kori Csurgón



A kutatás célja

st

- 1872. „Somogymegyei” Tanügyi Lap

st

- 1881-1886. **Népiskolai Szemle**
- 1886-1896. **Iskolai Szemle**

gykt

- Gyermekvilág, gyermekkép
- Nevelési elvek, leánynevelés

A kutatás módszerei

- **Sajtótörténeti feltárás, forrás kutatás**

(lapok története, struktúrája, szerkesztők/publikálók ...)

- **Szisztematikus tartalomelemzés**

(gyermekkor történet – nevelési elvek)

- **Kvantitatív elemzés**

(folyóirat – pl. publikálók foglalkozás szerinti aránya, megjelenési gyakoriság, előfizetők lakhelye ...)

Az Népiskolai Szemle és az Iskolai Szemle

I. évfolyam. Csurgó 1881. május 10-én. 1. szám.

Népiskolai Szemle.
Nevelés-oktatásügyi közlöny.

Szerkesztő és kiadó: Adorján Miklós. — Főmunkatársak: Horváth János és Szaláky Béni.

Megjelenik havonta egyszer, másod és 10-és egy egész tizedi példányban a szerkesztőháza (Csurgó Somogyváros) kiadására.
Kötés nélküli ára 1882. január 1-ig (5 szám) 1 ft. 30 kr. a 6.

At süllyesztől jőnek, valamint a közhely tartalmát illető köz-
lemények a szerkesztőháza (Csurgó Somogyváros) kiadására.
Tulajdonosok a kiadások jelölése áru számítottak.

Olvasóinkhoz!

Nem vesztettségéből vagy feltűnési vágyból indítottuk meg a „Népiskolai Szemle”-t; hanem az ügy, — közelebbről: a megyei tanügy emelése céljából.

Az „Előfizetési felhívást”, melyben elmondottuk törekvéseinket, részleteztük működésünk irányát, rég megkapták olvasóink. Azonban nem tartjuk fölöslegesnek programunk főbb pontjait itt ismételnünk.

Nem szabadunk magy hangú, országos tanügyi politikát fűzni; azonban nem tehetjük, hogy azaz ügyek felett, melyek minket, akár mint egyeletet, akár mint tanítói érdekelmet, érintenek, — ne mondjuk el véleményünket. Hyenek:

Az országos tanítótársulat ügye. Nekünk az elv ellen nincs kifogásunk, azonban a kivételi módokat megbeszélést igényelnek. E tekintetben mi is elmondjuk véleményünket. Az ügy fejlődését figyelemmel kísérjük s igyérjük, hogy kartársainknak erőt kellő tájékozást nyújtsunk.

Az ev. ref. szinatkának, valamint a konventnek a népiskolai ügyet érintő, s a ref. felekezeti tanítók helyzetére vonatkozó működését figyelemmel kísérjük; illetőleg: a már képzett tanítók, emlékiratokat megbeszélés tárgyává tesszük. Itt azonban kijelentjük, hogy felekezeti álláspontot nem foglalunk el; de a mint mindenki előtt tudva van, ezen törvényhozási joggal felruházott testület (a szinat) határozatai — részben — igen közelről fogják érinteni a népiskolai ügyet is, s így nem hanyaghatjuk be szemünket ezek előtt sem. Hiszenük, hogy a higodati, tárgyilagoss megbeszélés az általános népiskolai ügy javára fog való.

„Népnevelési egyetemek” alakítása ügyében, általános mozgalom indult meg az egész országban, melynek gyűpontja itt a Dunán túl

van. Ezekre — melyeknek egyik fő törekvésük a népnevelésügy előmozdítására van irányozva — erkölcsi kötelességünk figyelmeztetést kiejtéseztetni. — De másfelől ezen eszme — ea ideig — meggyünkben talált legtermékenyebb talajra, a mezejében a megyei bizottságnak ilyen egyetemek alakítására vonatkozólag határozatot is hozott.

Minden, a megindult mozgalmat érintő tudósításnak helyet adjunk, s az erre vonatkozó törekvéseket teljes erejükkel támogatjuk.

Egyetünkre vonatkozólag kijelentjük, hogy egyik legfőbb törekvésünk az lesz, hogy kartársaink érdeklődését e tekintetben is fokozzuk.

A hétköz, esemény, hírgyártó és ésszerű működés lesz törekvésünk.

Ha ilyen — bár általánosan elmondott — „Előrajz” után érdemesebb talánjak kartársaink vállalatunk támogatását — így kérjük. Ha pedig feleslegesen tartják vállalatunkat, vagy érdemtelennek a pártfogásra, akkor nincs joga az élethez, s ő is majd talál egy kis rugót előzői mellett, hol szép csendesen elpihen; vagyis:

„Kihűl s más vándor lép áru nyomára
S az ősei szelid járára leng porára.” —

Hanem azért akkor sem esünk kétségbe, s a világot sem adjuk át magunkat a boldog semmit nem tevésnek!

Magunkat olvasóink jóindulatába ajánljuk!!
Csurgó, április 28-án 1881.

Adorján Miklós,
szerkesztő és kiadó.

Összhang a népiskolai nevelés-oktatásban.

I.

Egyes mit kétszer tanul, ha mások-
nyelvének a kíváncsi kíváncsi?

Más szókkal: Ember legyen az a népiskolai tanító, ki képes tájékozódni azok iránt, miket tőle a mai kor kíván, s illetőleg: meg bír felelni a kívánalmaknak.

ISKOLAI SZEMLE.
NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI KÖZLÖNY.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ-TULAJDONOS:
ADORJÁN MIKLÓS.
FŐMUNKATÁRSÁK:
BÁRÁNY GYULA és PETHES JÁNOS.

X. évfolyam. 1890. jan. 10. I. szám.

Egyes szám ára 20 kr.

E számhoz 1/8 iv melléklet van csatolva.

TARTALOM:

1. Olvasóinkhoz. — 2. Új évre. — 3. Újévi gondolatok — 4. Visszapillantás az 1889-ik évre. — 5. Az iméltis iskola reformja. — 6. Egyetesi élet. — 7. Irodalom. — 8. Vegyesek. — 9. Szerkesztői üzenetek. — 10. Melléklet.

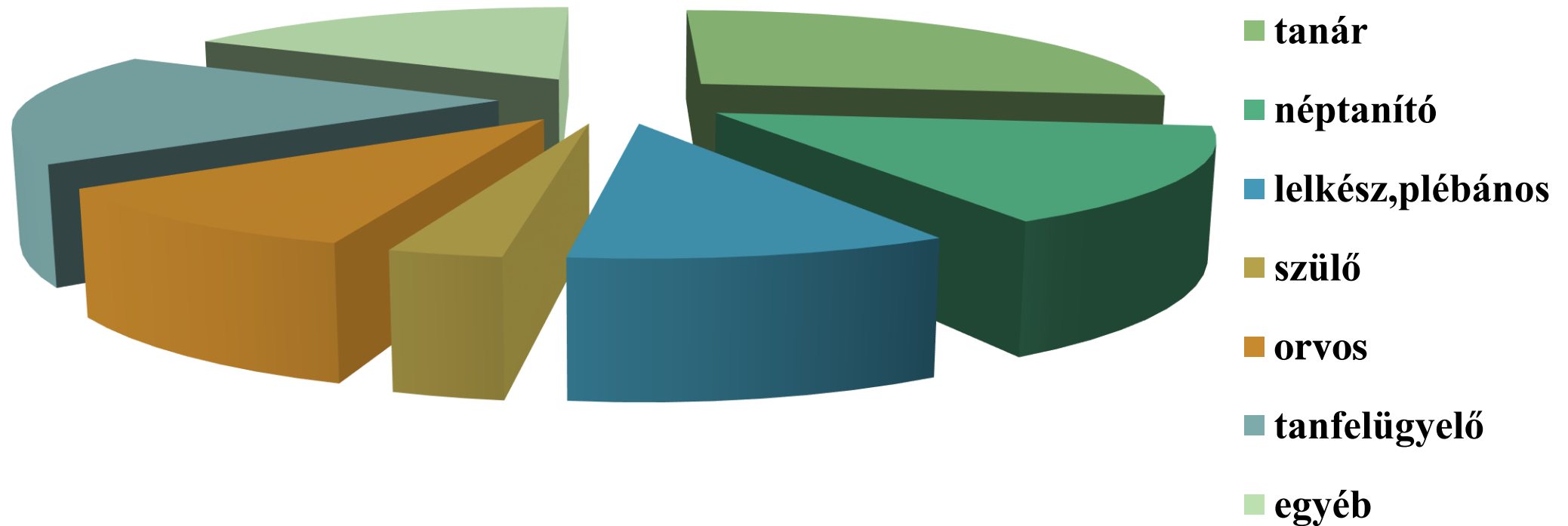
CSURGÓ, (Somogy.)
AZ „ISKOLAI SZEMLE” KIADÓSÁGA
1890.

24470

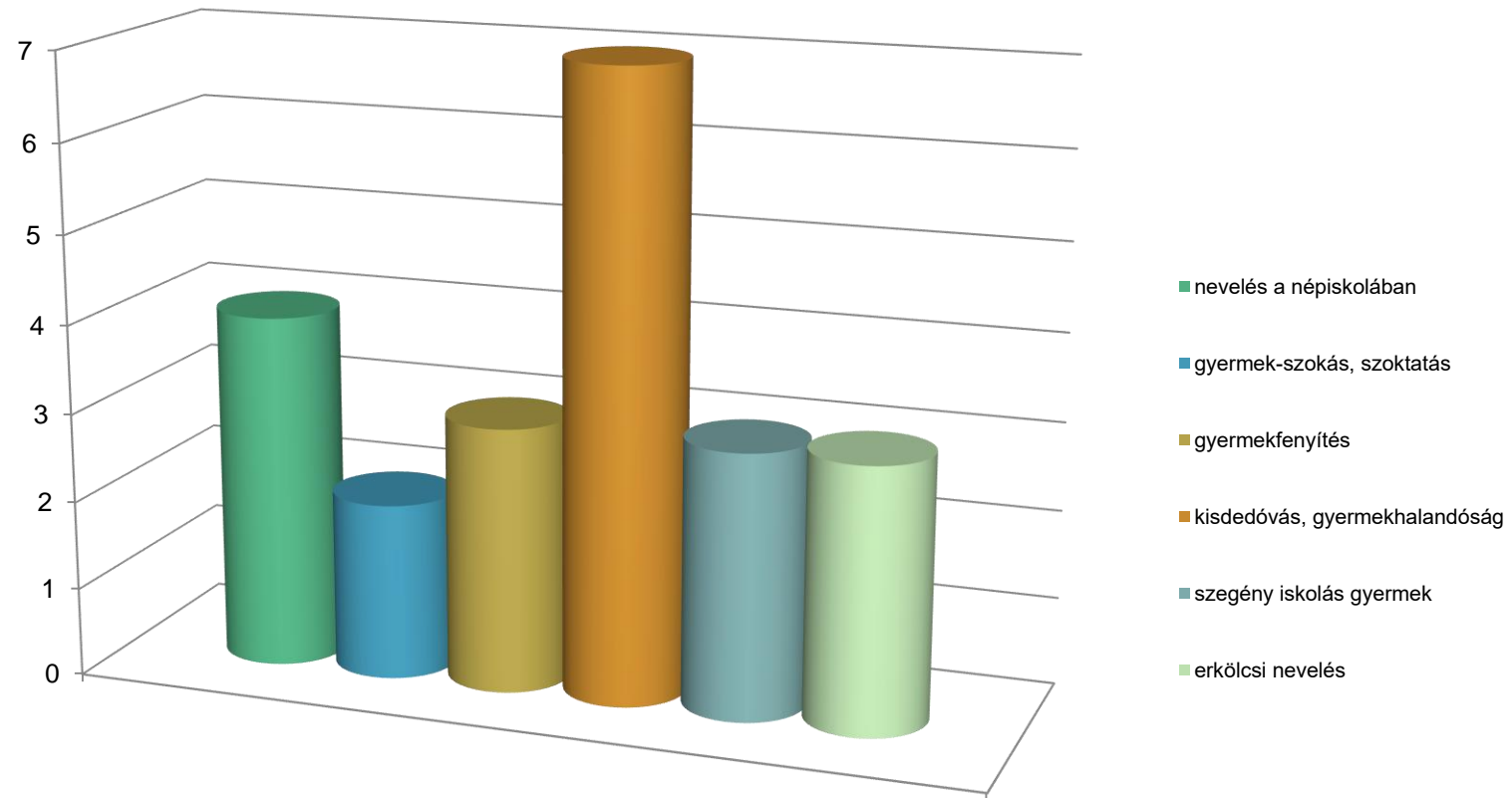
A közlöny tartalmi egységei

1. Nevelési-oktatási értekezések
2. A napirenden levő népiskolai ügyek felett való eszmecsere
3. Az önképzést előmozdító s a tanítói kötelességek hű betöltésére buzdító cikkek
4. Tanügyi tudósítások (a megyéből vagy bárhonnán)
5. Könyvismertetések
6. Vegyesek

Publikálók aránya 1881-1888 között foglalkozás szerint



Gyermekekkel kapcsolatos témák gyakorisága 1881-1883 között a Népiskolai Szemlében



A gyermekkép és gyermekvilág leggyakoribb témái

Kisdedovás,
gyermekhalandóság

Gyermekápolás és
gondozás

A család és a
gyermek

Az iskola és a
gyermek

**Leánynevelés és
iskoláztatás**

A gyermek
biológiája és
egészségtana

Testi fenytések

Vallásos nevelés

Erkölc és a
gyermek

A tanulás és a női agy

- „Mivel a nők agya kisebb súlyú a férfiakénál, ezért kisebb a kapacitása is.”
- „A test összes súlyához képest a nőnek vagy a férfinak van nagyobb agyvelője?”
- „A nők agya sokkal gyorsabban fejlődik, mint az ellenkező nemé,, a nő sokkal korábban érik,, de információt befogadni 7 éves kor után csak nehezen képes!”
- „Ha pedig van különbség nő és férfi értelmiség között, annak csupán a nevelés és az életmód a következménye!”

(dr. F. orvos, Iskolai Szemle, 1895. 12.)

Leánygyermek a családban

- A családi nevelésnek és példamutatásnak kulcs szerepe van.
- Adorján Miklós (1895): „ A cicoma helyett az ízlésesség, csinosság helyett a takarékoság, de mindenek előtt a szerénység, háziasság és erkölcsösség legyen a legfőbb nevelési cél!”
- A leány lélek = makulátlan fényes tükör, melyen a lehelet is meglátszik.
- A lélek vágyait mérsékelni kell, vezetni, fegyelmezni kell!
- A leányi nevelésben is helye van a szigornak és büntetésnek!

Leány, szokás, szoktatás

- A szoktatás és a szokás szerepe meghatározó a gyermek életében.
- Bárány Gyula (1883): „Aki jól szoktat, az jól nevel!”
- Az anya feladatai: mosdásra, tisztálkodásra, fésülködésre, öltözködésre tanítson!
- A kislány tiszta, rendezett környezetben nőjön fel, később erre szoktatja gyermekeit!
- A jámborság a kisleány lelkének ékessége, legfőbb erénye az asszonynak!
- Leánynevelés koronája az emberszeretetre és türelemre szoktatás.

Női műveltség és iskoláztatás

- 1884-1890. 12 tanulmány az Iskolai Szemlében
- Krausz Bernát zsidó író, hírlap szerkesztő: 2 tábor, 1. nők, 2. nőgyűlölők, agglegények, szájhősök
- **A nő hivatása és dolga, kizárólag anyának lenni, mert Isten úgy rendelte!**
- Bárány Gyula: Nő, háziasszony és anya szerep. **Minden lánykát írassanak be polgári leányiskolába!**
- Az évtized végére eldőlt a vita, a polgári leányiskola léte szükséges és hasznos! A műveltség és a háziasszonyiség nem zárják ki egymást!

A nevelés és a női boldogság

- Egészséges női jellemet alkotni a **család** feladata.
- Az anya minta és példa, mely a leány későbbi jellemét meghatározza.
- A nőnevelés alapjai: **vallásos kedély és munkaszeretet.**
- Andorka Gyula (csurgói járásbíró): művelt, testileg és szellemileg ép, takarékos, családias erényeket birtokló nő lehet csak boldog.
- A nő inkább érez és nem gondolkodik, ha téves ambíciók szabják meg élete útját, akkor boldogtalanná válik!

Köszönöm a figyelmet!

Irodalom

- Kéri Katalin (2018): Leánynevelés és női művelődés az újkori Magyarországon. Nemzetközi kitekintéssel és nőtörténeti alapozással. Kronosz, Pécs.
- Nóbik Attila (2002): Gyermek a dualizmus iskolai és családi hatókörében. Iskolakultúra. 3.sz. 16-22.
- Pukánszky Béla (2006): A nőnevelés évezredei. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Szabolcs Éva (1990): A család- és gyermekkortörténeti kutatások újabb fejleményei. Magyar Pedagógia. 3-4. sz. 170-184.
- <http://info.csurgo.hu/hu/ekoenyvtar/ujsagok.html?catid=231> (A Népiskolai és Iskolai Szemle összes digitalizált lapszáma évfolyamonként.)